

Cydweithredu Strategol rhwng Ynys Môn a Gwynedd

Egwyddorion yr Astudiaeth Gwmpasu

Bydd pob awdurdod lleol yn wynebu heriau difrifol dros y blynyddoedd nesaf yn sgil y pwysau dwys ar gyllidebau'r sector cyhoeddus a'r goblygiadau o safbwynt darparu gwasanaethau. Mae'n bosibl mai un o'r ffyrdd mwyaf buddiol o fynd i'r afael â'r heriau hynny, gan amddiffyn gwasanaethau rheng flaen, yw i awdurdodau gydweithredu fwyfwy â'i gilydd.

Mae awdurdodau lleol eisoes yn cydweithredu â'i gilydd yn rheolaidd. Er enghraifft, mae Gwynedd ac Ynys Môn wedi bod yn cynnal gwasanaeth cymorth addysg ar y cyd ers nifer o flynyddoedd, a newydd ymrwymo i sefydlu uned cynllunio strategol unedig. Fodd bynnag, er bod yr enghreifftiau hynny'n rhai cadarnhaol, ni fyddan nhw nac enghreifftiau tebyg yn sicrhau'r math o arbedion y bydd angen i bob awdurdod eu gwneud yn y tymor byr a'r tymor canolig. Mae hynny'n golygu bod angen integreiddio gwasanaethau pwysig a'u trefniadau rheoli yn llwyr. Mae sawl cyngor yn Lloegr a'r Alban eisoes wedi cydnabod hynny ac wedi mabwysiadu'r dull gweithredu hwn.

Yn dilyn trafodaethau rhwng y Gweinidog dros Gyfiawnder Cymdeithasol a Llywodraeth Leol ac aelodau ac uwch-reolwyr y ddau gyngor, credir bod budd mewn ymchwilio'n fanwl i botensial a phosibilrwydd integreiddio gwasanaethau yn y fath fodd. Mae'r ddogfen hon yn amlinellu'r egwyddorion a'r telerau a fydd yn sail i astudiaeth gwmpasu o'r fath.

Cyffredinol

1. Nod yr astudiaeth gwmpasu hon yw ystyried i ba raddau y gallai integreiddio gwasanaethau pwysig sicrhau arbedion effeithlonrwydd i'r ddau gyngor, gan amddiffyn a gwella gwasanaethau rheng flaen i ddinasyddion a chymunedau.
2. Mae'r ddau gyngor wedi ymrwymo i'r astudiaeth gwmpasu hon, ac mae Llywodraeth Cynulliad Cymru a Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru wedi ymrwymo i gynorthwyo'r astudiaeth. Bydd pob corff yn ystyried canfyddiadau'r astudiaeth yn ôl eu rhinweddau. Ond, ar hyn o bryd, nid oes yr un ohonynt wedi ymrwymo i dderbyn y canfyddiadau nac i'w rhoi ar waith.

Democratiaeth

3. Nid yw'r astudiaeth yn ymwneud ag uno na diddymu awdurdodau. Bydd y ddau gyngor yn parhau'n endidau democrataidd annibynnol, a bydd gan eu haelodau'r un ystod o swyddogaethau cynrychioliadol, craffu a gweithredol ag sydd ganddynt ar hyn o bryd.
4. Nid yw'r astudiaeth hon ychwaith yn ymwneud ag un awdurdod yn dod yn gyfrifol am awdurdod arall. Mae gan y ddau gyngor eu cryfderau a'u gwendidau ac mae'r ddau'n wynebu heriau tebyg, yn ariannol ac o ran darparu gwasanaethau. Yn hytrach, mae'r astudiaeth hon yn cydnabod gwerth posibl wynebu'r heriau hynny

fel partneriaid cyfartal.

Gwasanaethau

5. Bydd yr astudiaeth yn ystyried y posibilrwydd o integreiddio gwasanaethau a ddarperir gan y ddau gyngor, a mynd ati i'w darparu drwy un set o drefniadau gweithredol a rheoli. Mae hynny'n cynnwys gwasanaethau corfforaethol a gwasanaethau 'cefn swyddfa' sydd yn aml yn allweddol o ran sicrhau arbedion mawr a hybu integreiddio ehangach. Yn arbennig, bydd yr astudiaeth yn ceisio pennu'r canlynol:
 - a. Y gwasanaethau y gellid eu cynnwys mewn trefniadau o'r fath;
 - b. Faint o arbedion effeithlonrwydd y gellid eu gwneud drwy drefniadau o'r fath, a phryd y byddai'r arbedion hynny'n digwydd;
 - c. Manteision posibl trefniadau o'r fath o ran diogelu a gwella ystod ac ansawdd y gwasanaethau;
 - d. Effeithiau posibl trefniadau o'r fath ar y gallu i recriwtio a chadw staff arbenigol o safon uchel, yn enwedig staff sy'n gallu gweithio yn Gymraeg;
 - e. Risgiau mabwysiadu'r dull hwn ar gyfer gwasanaethau penodol ac yn gyffredinol, a sut y gellid rheoli hynny; ac
 - f. Y sgil-effeithiau i'r ddau awdurdod, yn ariannol ac o ran darparu gwasanaethau, pe na baent yn mabwysiadu'r dull hwn.

Uwch-reolwyr

6. Mae integreiddio gwasanaethau yn llawn yn awgrymu y dylai'r goruchwylio gael ei wneud gan dîm uwch-reoli sydd wedi'i integreiddio yn yr un modd. Bydd yr astudiaeth yn ymchwilio i botensial sefydlu tîm o'r fath, ynghyd â'r costau, y manteision, y risgiau a'r goblygiadau o ran amseru.
7. Bydd yr astudiaeth hefyd yn ystyried pa mor briodol fyddai hi i'r naill awdurdod a'r llall benodi uwch-reolwr i oruchwylio'i faterion mewnol a'i drefniadau llywodraethu ei hun.

Cyfranogi

8. Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru fydd yn comisiynu ac yn ariannu'r astudiaeth, mewn partneriaeth â Llywodraeth Cynulliad Cymru. Cyfrifoldeb yr awdurdodau fydd rhoi'r argymhellion ar waith mewn ffordd gyfartal i'r ddau gytuno arni.
9. Bydd yr astudiaeth yn gofyn am farn rhanddeiliaid allweddol wrth baratoi'r canfyddiadau a'r argymhellion.

Amserlen

10. Bydd yr astudiaeth yn dechrau cyn gynted â phosibl, gyda'r nod o gyflwyno adroddiad i'r ddau awdurdod a Llywodraeth Cynulliad Cymru erbyn mis Chwefror 2011.